

**MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS**

Barns delaktighet och inflytande i förskolan ur förskolepersonalens perspektiv

Sandra Jonsson
Ljilja Marinic

Examensarbete på grundnivå
i lärarutbildningen
Termin: VT 2012

Handledare: Tuula Vuorinen

Examinator: Louise Sund

**MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS**

Examensarbete på
grundnivå

15 högskolepoäng

SAMMANFATTNING

Sandra Jonsson och Ljilja Marinic

Barns delaktighet och inflytande i förskolan ur personalens perspektiv

Årtal: 2012

Antal sidor: 15

Syftet med vår studie var att undersöka i vilken utsträckning förskolepersonalen anser att de ger barn möjlighet till inflytande över sin vardag i förskolan. Arbetet syftade vidare till att synliggöra hur personalen arbetar för att barn ska bli delaktiga i verksamheten. Vi har genomfört en enkätundersökning med både öppna och slutna frågor. Enkäterna delades ut till fyra kommunala förskolor där all personal som arbetar i barngruppen fick möjlighet att besvara enkäterna. Resultatet visar att förskolepersonalen anser att de arbetar medvetet med att få barnen delaktiga samt med att ge dem inflytande. Barnens ålder har betydelse för i vilken omfattning de får tillgång till material då personal som arbetar med yngre barn kan begränsa tillgången av säkerhetsskäl. Flertalet deltagare lyfter fram dokumentation som en värdefull metod i arbetet med att stärka barns inflytande i förskolan. Under studien har vi kommit fram till att förskolepersonalen i förskolan anser att de arbetar med att få barnen delaktiga i verksamheten samt att de uppfattar att de ger barn inflytande över sin vardag men på olika sätt och inom olika områden.

Nyckelord: Delaktighet, inflytande, dokumentation, reflektion, förskola

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte.....	1
1.2 Forskningsfrågor.....	1
1.3 Begreppsdefinitioner.....	1
2. Litteratur	2
2.1 Demokrati.....	2
2.2 Reflektion.....	2
2.3 Delaktighet och inflytande.....	3
2.4 Barnperspektiv och barns perspektiv.....	4
3. Metod	5
3.1 Datainsamlingsmetod.....	5
3.2 Urval.....	6
3.3 Databearbetning och analysmetod.....	6
3.4 Etiska ställningstagande.....	6
4. Resultat	6
4.1 Presentation av deltagarna.....	6
4.2 Delaktighet.....	7
4.3 Inflytande.....	8
4.4 Dokumentation.....	10
4.5 Barns perspektiv.....	11
4.6 Sammanfattning	11
5. Resultatanalys och diskussion	12
5.1 Metoddiskussion.....	12
5.2 Analys och diskussion.....	12

5.3	Nya forskningsfrågor.....	15
5.4	Slutsatser.....	15
5.5	Pedagogisk relevans.....	15

6. Referenser

Bilagor

Bilaga 1- Missivbrev

Bilaga 2- Enkät

1. Inledning

I läroplanen för förskolan, Lpfö 98 (Utbildningsdepartementet, 2010) står det att förskolan ska utforma verksamheten utifrån ett demokratiskt synsätt. Förskolan ska sträva efter att forma demokratiska medborgare där lärarna ska arbeta aktivt med att barnen lär sig ta eget ansvar. Grunden för förskolans verksamhet ska utformas så att barnens intresse präglar förskolans verksamhet.

Under utbildningen så har vi lärt oss att barn ska ges möjligheten att ha inflytande i sin vardag på förskolan utifrån sina egna intressen. Vi anser att barnen ska ha rätt att ha inflytande över sina val av aktiviteter och inte tvingas till någon aktivitet som inte intresserar dem. Det är därför viktigt att studera i vilken omfattning förskolepersonalen anser att de låter barnen vara delaktiga samt om de anser att barnen får inflytande över verksamheten. Genom att förskolepersonalen lyssnar på barnens intressen och ger dem möjlighet att välja olika aktiviteter så har barnen i större utsträckning möjligheten att ha inflytande över sin vardag i förskolan. Sandberg (2009) betonar vikten av att lärarna ska ge barnen olika alternativ att välja mellan under sin vistelse på förskolan. Trots detta så är det ändå barnens önskemål som försummas och det är de vuxna som generellt styr verksamhetens utformning.

Tidigare studier tar upp hur viktigt det är att barn ska ha inflytande över sin vardag på förskolan. Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2007) tar upp att förskolan har blivit mer skolinriktat och det bidrar till att barns lek inte får samma utrymme som den egentligen behöver. I Lpfö 98 står det att förskolan har i uppdrag att lära barnen de demokratiska värderingar som samhället vilar på då förskolan ska utforma en demokratisk arbetsform som barnen aktivt kan delta i.

1.1 Syfte

Syftet med vår studie är att undersöka i vilken utsträckning förskolepersonal anser att de ger barn möjlighet till inflytande över sin vardag i förskolan. Arbetet syftar vidare till att synliggöra hur personal kan arbeta för att barn ska bli delaktiga i verksamheten.

1.2 Forskningsfrågor

- På vilket sätt arbetar förskolepersonal för att låta barnen vara med och ha inflytande över val av aktiviteter?
- I vilken omfattning skattar förskolepersonal att de låter barnen få vara delaktiga i verksamhetens rutiner, aktiviteter och innehåll?

1.3 Begreppsdefinitioner

Under vår studie så kommer vi att använda oss av begreppen delaktighet och inflytande.

Delaktighet relaterar i denna studie till Sandbergs (2009) definition ”att vara involverad i sin livssituation” (s. 24) då barnet får möjlighet att vara engagerad, aktiv och utöva rätten att bestämma över sin vardag.

Inflytande relaterar till Arnérs (2006) tanke om de reella möjligheterna som ett barn har ”att påverka sin egen vardag på ett påtagligt sätt” (s.26, Arnér, 2006).

2. Litteratur

Förskolan har ett tydligt uppdrag att barn ska ges rätt till att få inflytande över sin vardag på förskolan då verksamheten ska utgå från barnens intressen och åsikter när lärarna planerar och utformar verksamheten. Förskolan ska även uppmuntra barnen till att vilja ha inflytande över sin vardag. Uppdraget synliggörs dels i läroplanen för förskolan, Lpfö98 (Utbildningsdepartementet, 2010) och också i Skolverkets (2010) förtydligande kring att förskolan har ett uppdrag att förankra grundläggande demokratiska värderingar samt ta hänsyn till barns rätt till inflytande och delaktighet. Förskolan ska hjälpa barnen att utveckla sina tankar och åsikter och barnen ska vara delaktiga då det gäller beslutfattande och samarbete på förskolan.

2.1 Demokrati

Barns rätt till inflytande och demokratiarbetet i förskolan poängteras av Arnér (2006) då hon skriver att ”barn ska ges rätten till inflytande i sin egen vardag i förskolan och de ska också utveckla insikter om vad begreppet demokrati kan innebära” (s. 12). Arnér anser att läraren ska lägga vikt på hur dess förhållningssätt till barnen ser ut eftersom det har en inverkan på hur barnet utvecklar förståelse och respekt för de rättigheter och skyldigheter som finns i det demokratiska samhället. Förskolan ska ge barnen tillfällen och möjligheten att samtala och uttrycka sina tankar och åsikter. Läraren ska lyssna och intressera sig i det barnet ger uttryck för så att relationen mellan den vuxna och barnet stärks.

Barn har rätt att få inflytande över sin situation och därmed är det lärarens skyldighet att låta barnen uttrycka sina tankar och åsikter (Arnér, 2006). I vilken omfattning barn får inflytande i förskolan beror på vilken syn läraren har på barn, fostran och lärande. Johannesen (2009) framför att barns rättighet till inflytande och delaktighet i förskolans vardag inte handlar om att barnen ska få bestämma om allt. Utan att det handlar om att alla på förskolan ska vara en del av en gemenskap där alla ska visa respekt och inkluderas oavsett åsikter och uppfattningar. Även Ekelund (2011) anser att demokrati inte bara handlar om att låta barnen bestämma utan att barnen ges möjlighet att utvecklas genom egna intressen och på egna villkor.

Arnér (2006) framför att lärarens förhållningssätt till barnen samt hur läraren bemöter och samtalar med dem ska ligga till grund i förskolans verksamhet. Arnér skriver att barn ska ha rätt till inflytande under sin vardag på förskolan och ges möjlighet att utveckla sitt vetande om vad demokrati innebär. Barnens behov och intressen ska genomsyra förskolans verksamhet då barns uttryck ska ligga till grund för förskolans utformning men även för den pedagogiska verksamhetens planering. Förskolan är en verksamhet med demokratiska möjligheter då barnen ska ha rum till att utvecklas till självständiga individer som har möjligheten att influera och fatta beslut som berör dem själva, samt skapa goda relationer med både barn och vuxna. Då är det viktigt att barnen får känna och uppleva att de har ett påtagligt inflytande på förskolan.

2.2 Reflektion

Det är viktigt att läraren kontinuerligt reflekterar över sitt förhållningssätt över sitt arbete med barnen (Arnér, 2006). En viktig fråga under reflektion som läraren kan ställa sig vilket är ”vilka konsekvenser får det för barnens möjligheter till inflytande i sin dagliga verksamhet?” (s. 16). Öhman (2006) betonar vikten av att läraren reflekterar tillsammans med barnen. Genom reflekterande samtal fördjupas och förändras lärarens förståelse för barnens kunskaper och läraren kan därmed får

möjligheten att inta ett barns perspektiv. Även Lpfö98 (Utbildningsdepartementet, 2010) tar upp vikten av att barns ska ges möjlighet att reflektera. Johansson och Pramling Samuelsson (2003) skriver att vid reflektion med barnen så är det viktigt att läraren ställer utmanande frågor då barnen får tänka och se samband, skillnader och vilka likheter som finns i det de har upplevt. Det är viktigt att barnen lär sig att reflektera med vuxna men även med andra barn.

Johannesen och Sandvik (2009) skriver att det är viktigt att läraren lyssnar på barnen och reflekterar över sin egen roll i förskolans verksamhet för att de ska känna sig delaktiga i förskolan. Genom reflektion utmanar läraren sig själv att utvecklas då det gäller förhållningssättet till barns inflytande och delaktighet. Åberg och Lenz Taguchi (2005) betonar vikten av att lärarna tillsammans reflekterar kring den pedagogiska uppdrag som de har och diskuterar vad barns delaktighet betyder för dem. Barns delaktighet handlar inte bara om att barn ska bestämma vad de vill göra utan att det måste finnas regler för att verksamheten ska fungera. Johansson och Pramling Samuelsson (2003) framför att när läraren reflekterar så är det viktigt att reflektera utifrån barnets perspektiv och ställer sig frågorna ”Om jag var barn i den här förskolan hade jag då upplevt att jag kan göra min röst hörd? Hade jag då upplevt att här finns det vuxna som lyssnar på mig? Hade jag känt mig delaktig i det som händer på den här förskolan?” (s. 69).

2.3 Delaktighet och inflytande

Sandberg (2009) anser att om läraren engagerar sig i barnen så bidra det till att deras intressen, egna erfarenheter samt förmågor kommer fram och det leder till att barnen blir delaktiga. Det är även viktigt hur läraren bemöter barnen i förskolan för att skapa engagemang hos dem. Det betyder att läraren har en viktig roll för att få barnen delaktiga genom att läraren uppmuntrar barnen till att ta egna initiativ. Olofsson (2010) tar upp vikten av att läraren är medveten om sin ledarroll för att barnen ska ges möjlighet att vara delaktiga på sina egna villkor. Enligt Olofsson så finns det olika sätt för barn att bli delaktiga då till exempel samtal och olika uppgifter där barnens förmågor kommer fram kan bli en grund. Sandberg och Sandström (2012) skriver att lärarnas kompetenser är också viktiga för att kunna utforma verksamheten utifrån barns intressen då deras lärande och delaktighet är i fokus. För att barn ska vara delaktiga i verksamheten behöver lärarna ta till sig barns åsikter och se till barnens bästa. Sandberg och Sandström skriver att förskollärarnas erfarenheter är viktiga för barnen eftersom de är beroende av lärarnas erfarenheter och deras professionella förhållningsätt. Lärarna ska se barnen som en viktig del av verksamheten för att de ska kunna vara delaktiga. Även i skollagen (SFS 2010:800) står det att barns utveckling, omsorg och lärande i förskolan ska stimuleras genom att verksamheten utgår från barnen.

Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2007) skriver att det är viktigt för barnen att vara delaktiga för genom att barnen är delaktiga i verksamheten så utvecklar barnet sina tankar om vilka rättigheter de har. Leken är också en viktig aspekt för att barnen ska vara delaktiga i förskolans verksamhet. För att barnen ska vara delaktiga i sitt lärande så behöver läraren utveckla verksamheten så det blir uppenbart att läraren arbetar utifrån barnet. Barnet lever i nuet och därför är det viktigt att läraren fångar upp barnets intressen och får de engagerade vilket är ett fundament för förskolans verksamhet. Barn måste kunna leva i en demokratisk verksamhet där de blir delaktiga och respekteras som individer som har rättigheter. Sandberg (2009) skriver att genom att barn är delaktiga i förskolans verksamhet så

kan de få inflytande över den. Sandberg (2009) anser att genom att läraren fångar upp barnen och låter dem känna att läraren ser och bemöter dem på ett respektfullt sätt så ökar barns möjlighet till delaktighet i förskolans verksamhet. Det är viktigt att förskollärarna kommunicerar med barnen om vad som händer på förskolan för att barnen ska känna sig delaktiga. Genom att läraren visar intressen för barns handlingar på förskolan, vilka funderingar barnen har och att barnen får reflektera tillsammans med läraren över saker som de har upplevt eller funderar över. Det bidrar till ett väl fungerande pedagogisk verksamhet där barnen känner sig delaktiga (Sandberg, 2009). Johansson och Pramling Samulesson (2003) skriver att barnen själva brukar uppleva att de är delaktiga i leken då de får bestämma hur och vem de vill leka med. Genom att barnen är delaktiga i verksamheten hjälper det barnen i utvecklingen och de lär sig att fatta beslut, vilket bidrar till att de får erfarenhet i beslutfattande. Johansson och Pramling Samulesson skriver att delaktighet är ett sätt för barnen att bli hörda och lyssnade på där de genom delaktighet får uppleva sig som kompetenta och värdiga att lyssnas på. Sandberg och Sandström (2012) anser att barn ska ges möjlighet till delaktighet och få synpunkter på verksamhetens utformning. Det har också framkommit att barns delaktighet i verksamheten är viktigt för barns välbefinnande. Sandberg (2009) skriver att om barn upplever sig delaktiga så känner barnen sig som kompetenta och därmed stärks deras självkänsla.

Ekelund (2011) skriver att barns inflytande i förskolans verksamhet styrs av lärarna då barnen ges möjlighet att komma med förslag på aktiviteter som läraren sedan bedömer om de går att genomföra eller inte. Barnen kan få vara med och rösta över de förslag som läraren ger. Läraren använder sig även av aktiviteter för att lugna barnen när de springer runt istället för att låta barnen själv välja vad de vill göra. När det gäller leken däremot så blandar sig lärarna sig sällan i varken kamratval eller innehåll. Eklund framför att samlingar innan maten gör att barnen är omotiverade och inte deltar samt att lärarna inte tar hänsyn till barnens intressen vilket bidrar till att barnen är oengagerade i samlingarna. Tellgren (2004) anser även att de organiserade samlingarna ger de barn som har svårt att komma in i gruppen möjlighet till interaktion med andra barn. De yngre barnen har svårare att hålla sig till en lekkamrat och byter därmed ofta till en annan kompis. Därför är det enligt Tellgren viktigt med organiserade aktiviteter för de barn som har svårt att komma in i det sociala samspelet. Johannesen och Sandvik (2009) skriver för att barnen ska få möjlighet till att vara delaktiga i förskolans verksamhet så måste lärarna våga släppa lite på kontrollen. Läraren måste våga fånga upp vad barnen förmedlar genom verbala och kroppsliga uttrycksätt.

Det är viktigt att ha en gemenskap där alla blir sedda och lyssnade på. Enligt Johannesen och Sandvik har läraren en utmaning att lära sig se bortom bestämda kategorier och tankemönster om vad barn är, vad de kan och hur de utvecklas. Därför är det viktigt att läraren intar ett barnperspektiv för att förstå barnens kompetenser och vad de förstår. Johannesen och Sandvik skriver att det är viktigt att lärare förstår de minsta barnens kroppsspråk för att barnen ska få möjlighet att delta i förskolans verksamhet.

2.4 Barnperspektiv och barns perspektiv

En problematik som synliggörs i förskolan är att läraren ofta har svårt att sätta sig in i ett barnperspektiv (Arnér, 2006). Läraren utgår oftast utifrån sina egna perspektiv och planerar aktiviteterna i förskolan ovanför barnets huvud.

Det är inte ofta som läraren knyter an det planerade området till barnens tidigare erfarenheter och läraren förhåller sig sällan till funderingar som barnen har kring området. Arnér tar även upp ett annat problem som förekommer i förskolan där läraren ofta har svårt att se barnens aktiviteter som en del i lärandeprocessen. Sandberg (2009) framför att läraren behöver inta ett barnperspektiv för att barnen ska kunna få och ges utrymme för sina egna behov och intressen. Johansson och Pramling Samulesson (2003) skriver att genom att läraren intar barnperspektiv så bidrar det till att barnen blir delaktiga i ett demokratiskt samhälle. Barn har rätt till att få sin röst hörd samt att de blir lyssnade på och att vuxna ska tillvarata barns behov för att kunna arbeta för barns bästa där barns intressen styr förskolans verksamhet (Halldén, 2003). Om läraren intar ett barnperspektiv så bidrar det till att barnen blir lyssnade på och får rätten att uttrycka sig i olika sammanhang. Olofsson (2010) skriver om vikten av noggrann planering av förskolans aktiviteter så att alla barn får känna att de tillhör gruppen samt att läraren är en bra ledare som är lyhörd för varje barns behov.

Sandberg och Sandström (2012) skriver att en förutsättning till att barnen blir delaktiga i förskolan är att läraren intar barns perspektiv och detta sker genom att läraren ser barnets avsikter. Det är också viktigt att läraren ser barnen som kompetenta individer för att barn ska ges möjlighet att delta i förskolans verksamhet. Även Öhman (2006) betonar vikten av att läraren intar ett barns perspektiv för att kunna tolka, lyssna och se barnets behov. Läraren behöver ha en viss kunskap om barns lärande och utveckling för att kunna utforma verksamheten utifrån barnens behov. Johansson och Pramling Samuelson (2003) skriver att det är viktigt för läraren att inta barns perspektiv då det bidrar till att läraren blir lyhörd på barns uttryck. Även omgivningen som barnen befinner sig i samt kunskapen som barnet har är viktig för att läraren ska få inblick i barns värld. Genom att läraren sätter sig in i barnens livsvärld och låter barnen vara delaktiga och lyssnar på deras behov samt att läraren reflekterar över sitt agerande så kan det bidra till att läraren får en förståelse för vad barnet behöver (Pramling Samuelsson och Sheridan, 2003).

Enligt Sandberg (2008) så måste läraren ha en förståelse för att det är svårt att helt sätta sig in i barns perspektiv men det är ändå viktigt att lärarna tar till sig barns intressen och erfarenheter för att kunna sätta sig in i barns värld och förstå deras avsikter. Pramling Samuelsson och Sheridan (2003) skriver att läraren kan inta barns perspektiv genom att videoinspelningar, intervjuer samt dokumentation och på detta sätt också få barnen delaktiga i verksamheten.

3. Metod

Vi har valt att använda oss av en kvantitativ datainsamlingsmetod. Stukát (2005) tar upp att vid enkätundersökningar så finns möjlighet att nå en större population än vid intervjuer. Vi valde att använda oss av enkäter för att nå ut till så många som möjligt för att få ett större underlag i studien. Vi har valt att formulera frågorna utifrån vårt syfte då vikten ligger på att undersöka i vilken utsträckning förskolepersonal anser att de ger barn möjlighet till inflytande över sin vardag i förskolan.

3.1 Datainsamlingsmetod

Vi har valt att göra en kvantitativ studie där vi använt oss av enkäter som innehåller både slutna och öppna frågor. Valet av enkät gav oss möjlighet att nå ut till fler deltagare vilket inte hade varit möjligt om vi valt intervjuer. Enkäten bestod av 22 frågor som berörde barns delaktighet och inflytanden på förskolan. Frågorna i

enkäten utgick från vårt syfte då vi ville undersöka i vilken utsträckning förskolepersonal anser att de ger barn möjlighet till inflytande över sin vardag i förskolan samt synliggöra hur personalen kan arbeta för att barn ska bli delaktiga i verksamheten. Vi anser att frågorna som vi valde hjälpte oss att uppnå syftet i studien. Nackdelen med enkäten var att vi inte vet om personalen uppfattade frågorna korrekt och det är också ett dilemma som Stukát (2005) stött på då han menar att vid enkäter är det svårt att avgöra om frågorna uppfattas på det sätt som är avsett. Denscombe (2001) tar upp att svårigheten med enkäterna är att respondenterna inte tar sig tid till att svara på frågorna då stress kan bidra till att det inte finns tid till att fylla i enkäten.

3.2 Urval

Enkäterna delades ut på fyra förskolor där 22 av 50 enkäter blev ifyllda. 21 av de 22 som besvarat enkäten är kvinnor. 17 av deltagarna är förskollärare och fem arbetar som barnskötare. I studien används benämning respondent, personal eller förskolepersonal för alla som deltagit i undersökningen. Enkäterna är anonyma och därmed framkommer det inte vem som svarat eller vilken förskola de arbetar på.

3.3 Databearbetning och analysmetod

Svaren i enkäterna bearbetades genom att de slutna frågorna sammanställdes i diagram medan de öppna frågorna sammanställdes i löpande text. Denscombe (2011) skriver att diagram är ett sätt att förmedla den samlade informationen på ett kort och uttrycksfullt sätt då det underlättar för läsaren då den har hjälp av visuella bilder. Det gjordes även en jämförelse utifrån åldersinriktning på verksamheten, utbildning och yrkeserfarenhet.

3.4 Etiska ställningstagande

Vi har beaktat Vetenskapsrådets (2002) fyra forskningsetiska aspekter, samtyckeskravet, nyttjandekravet, konfidentialitetskravet och informationskravet. Deltagarna gav sitt samtycke till att delta i studien genom att fylla i och returnera enkäten. Deltagarna har informerats om att den ifyllda enkäten endast kommer att användas i studiesyfte. Enkäterna är anonyma och kan inte spåras till deltagarna. Deltagarna informerades om att resultatet kommer publiceras på DIVA.

4. Resultat

Resultatet av enkäterna visas genom diagram och löpande text då frågorna är både öppna och slutna. De slutna frågorna redovisas huvudsakligen i diagramform medan de öppna redovisas i löpande text. Frågorna i enkäten var formulerade i slutna bakgrundsfrågor, öppna beskrivande frågor och skattningsfrågor enligt olika skalor.

4.1 Presentation av deltagarna

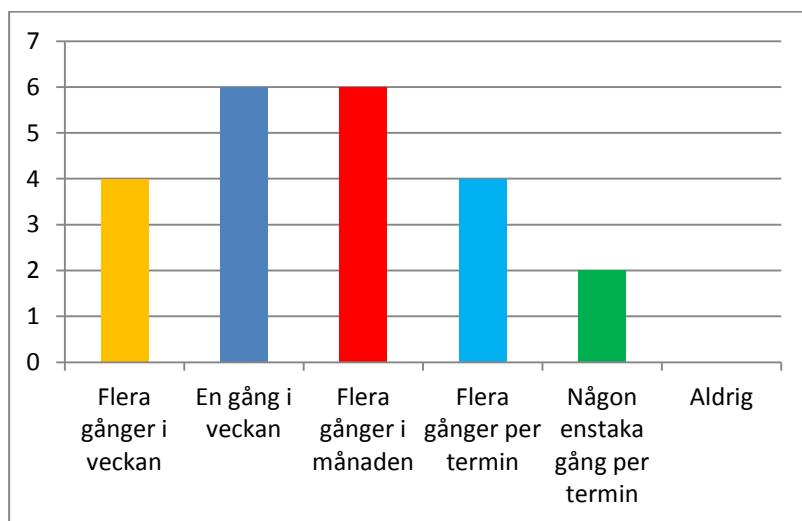
Tretton av deltagarna är födda 1970 eller tidigare och nio är födda 1971 eller senare. Den yngste deltagaren är född 1986 och den äldsta 1947. De flesta av respondenterna har arbetat i 20 år eller mindre samt fyra av respondenterna har arbetat 21 år eller längre i förskoleverksamheten och har lång yrkeserfarenhet. Deltagarnas yrkeserfarenhet visar en variation på 40 år då en av deltagarna har arbetat i ett och ett halvt år och en annan i över 42 år.

I enkäterna framkom det att åtta [av 22] respondenter arbetar med barn som är på småbarnsavdelning, tre respondenter arbetar med barn som är i åldrarna tre till fem samt 11 respondenter arbetar med åldrarna ett till fem.

Barngruppernas storlek varierar beroende på barnens ålder. 10 arbetar med barngrupper som består av 30 barn eller mindre. Resterande 12 arbetar med större barngrupper där 31 barn eller fler är inskrivna i verksamheten.

Verksamheterna kan se olika ut när det gäller personalsammansättning, personaltäthet och kontinuitet. Vikariebehovet varierar från någon enstaka gång per termin till flera gånger i veckan (se diagram 1). Vikariebemanningen undersöktes för att se om det kunde påverka barns delaktighet och inflytande vid bortfall av ordinarie personal.

Diagram 1. Vikariebemanning

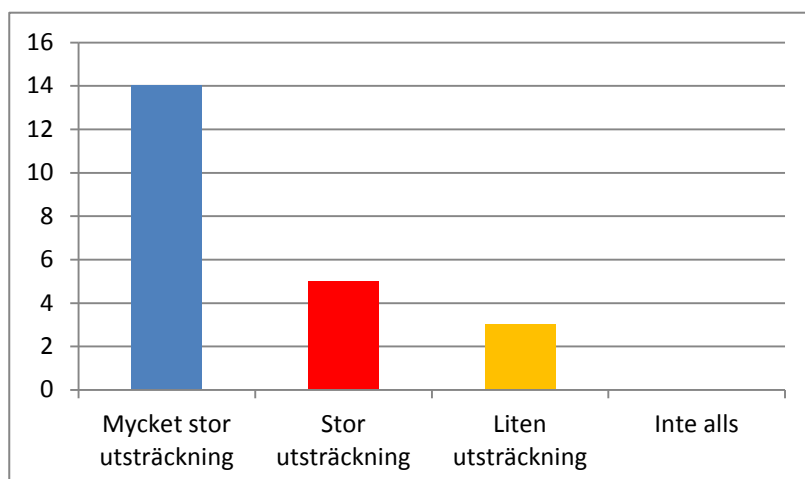

4.2 Delaktighet

Resultatet visar att personalen anser att de arbetar med att göra barn delaktiga samt ge dem inflytande i förskolan. Resultatet visar att respondenterna anser att de är lyhörda och att de uppmuntrar barnen att uttrycka sina tankar och åsikter för att stärka barns delaktighet i verksamheten. I de öppna svarsalternativen skriver flera deltagare anser att de använder sig av barnens erfarenheter vid planering av olika aktiviteter då det framkommer att samtal mellan personal och barnen är en grund för barns delaktighet i förskolan.

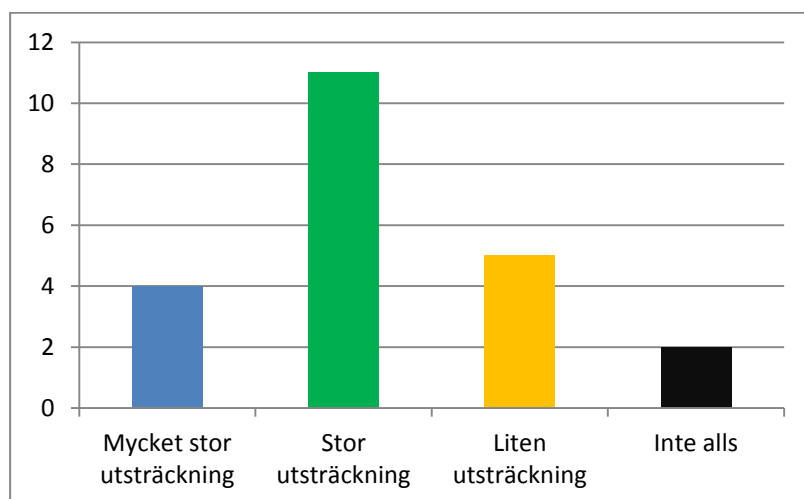
Resultatet visar att majoriteten av respondenterna anser att de uppmuntrar barnen till att själva bestämma vid val av aktivitet eller lek. Ett fåtal av respondenterna har svarat att de låter barnen välja aktivitet eller lek i liten utsträckning (se diagram 2).

Diagram 2. Val av aktivitet eller lek

Respondenterna anser att genom diskussioner med barnen så lyfts barnens intressen fram och det blir lättare för personalen att planera verksamheten. En respondent lägger vikten på att alla barnen blir hörda och att deras viljor kommer fram i gruppen. Några respondenter lyfte även fram att barnen är delaktiga under hela dagen på förskolan men inom vissa ramar som förskolepersonal har satt ut för barnen. De flesta respondenterna anser att de låter barnen vara delaktiga i utvärderingar av genomförda aktiviteter då de reflekterar tillsammans med barnen om vad de har gjort. De resterande som inte utvärderar med barnen har skrivit att de anser att barnen är för små för att utvärdera (se diagram 3). När respondenterna ombads utveckla sina tankegångar i de öppna frågorna svara en respondent "Det är svårt att utvärdera med barn som ännu inte har ett språk".

Diagram 3. Utvärdering av genomförda aktiviteter med barnen

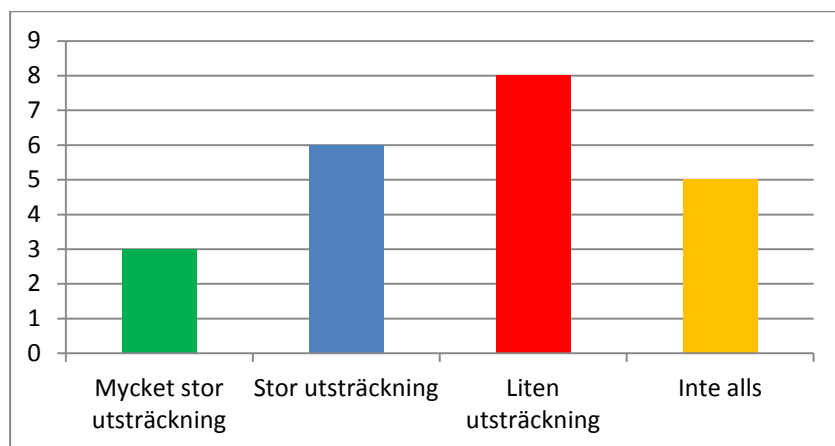
4.3 Inflytande

När respondenterna ombads redogöra för områden som barn får inflytande över så har några respondenter svarat måltider, sångstunder och val av aktivitet. De flesta respondenter nämner att de arbetar aktivt med aktivitetsbilder då barnen själva får bestämma vilken aktivitet de vill göra genom att erbjuda barnen olika alternativ.

Några respondenter låter barnen vara med och samtala om vad för aktivitet som de ska göra under dagen. Samtliga respondenter tar upp att barnen har ett stort inflytande över den fria leken då barnen själva får bestämma hur leken ska utformas samt vem de vill leka med.

Resultatet visar att förskolepersonal uppfattar barns möjligheter att påverka vilan eller sagostunden på varierande sätt. De flesta menar att barn får möjlighet att påverka även om det är i varierande grader (se diagram 4).

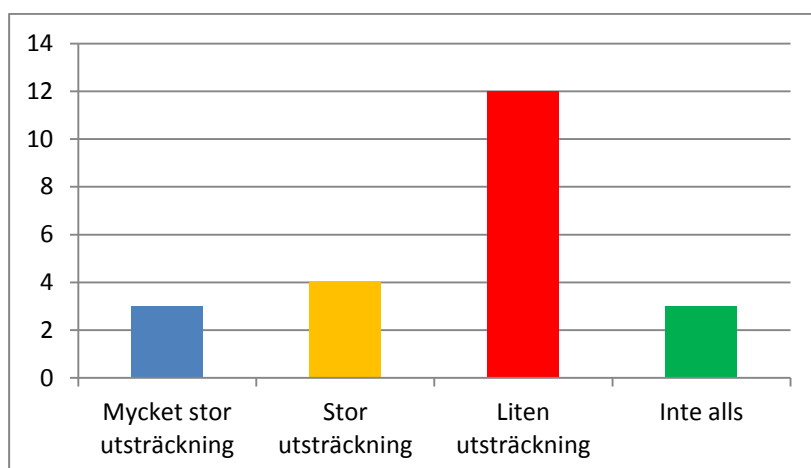
Diagram 4. Barns inflytande under aktivitet

De områden där barns inflytande skattas som lågt är främst rutiner, planerade aktiviteter utanför förskolan samt aktiviteter där barn riskerar att skada sig. Det handlar även mycket om att vissa av respondenterna anser att barnen är för små. Några av respondenterna låter inte barnen få inflytande över val av bok eller vilka kläder de ska ha på sig när de ska gå ut.

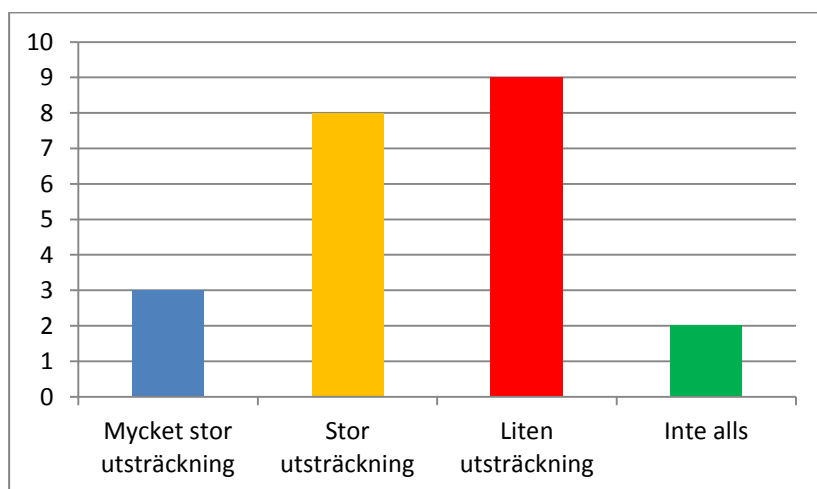
Resultatet visar att personalens syn på materialtillgänglighet samvarierar med barnens ålder då de som arbetar med yngre barn låter material stå framme i lägre omfattningen de som arbetar med äldre barn. Resultatet visar att minoriteten av respondenterna anser att de avbryter barnen i leken för andra planerade aktiviteter medan större delen anser att de avbryter i liten utsträckning eller inte alls (se diagram 5).

Diagram 5. Planerade aktiviteter

Resultatet visar att personen som arbetar med barn som är i åldrarna tre till fem anser att de låter barnen i mycket stor eller stor utsträckning välja om de vill leka ute eller inne. Medan den andra hälften som arbetar med barn som är ett till tre låter barnen välja i liten utsträckning eller inte alls (se diagram 6).

Diagram 6. Möjlighet att leka inne eller ute

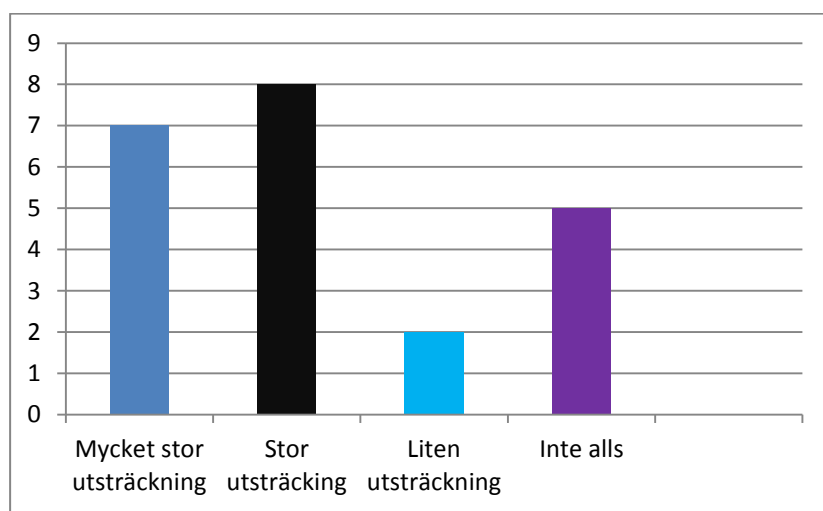
4.4 Dokumentation

Respondenterna skriver att de använder sig av dokumentation när de ska få barnen delaktiga i förskolans verksamhet. Några respondenter lyfter upp att de fotograferar barnen för att senare kunna använda dokumentationen när de reflekterar med barnen. Respondenterna menar att dokumentation används i syftet att låta barnen vara delaktiga i diskussionen där de ges möjlighet att bearbeta sina upplevelser. Resultatet visar att respondenterna använder sig av olika sätt att dokumentera. En del skriver att de dokumentera genom att fotografera barnen och låter barnen vara med och bestämma vilka bilder som ska användas samt vilken text som ska stå på bilden. Andra skriver att de använder sig av bildspel eller teckningar vid dokumentation.

4.5 Barns perspektiv

Resultatet visar att de flesta respondenterna anser att de intar barns perspektiv för att barnen ska känna sig delaktiga och få inflytande över förskolans verksamhet. Det är viktigt, enligt respondenterna, att barn känner sig sedda, hörda, lyssnade på och att som lärare är det viktigt att se barnen som kompetenta för att de ska känna sig delaktiga i verksamheten. Resultatet visar att det var endast ett fåtal respondenter som svarade att de beaktar barns perspektiv i låg utsträckning eller inte alls. Det framkom inte varför minoriteten av respondenterna intar i liten utsträckning eller inte alls barns perspektiv (se diagram 8).

Diagram 8. Barns perspektiv

4.6 Sammanfattning

Vi har sammanställt resultatet och undersökt om respondenternas svar varierar i relation till ålder, hur länge de har arbetat i verksamheten samt vilken barngrupp respondenterna arbetar med. Resultatet visar att deltagarnas ålder samt hur länge de har arbetat i verksamheten inte verkar ha någon betydelse för i vilken omfattning respondenterna låter barnen vara delaktiga. Det kommer dock fram att barnens ålder avgör i vilken omfattning respondenterna anser att barnen ska vara delaktiga och få inflytande. Resultatet visar att respondenterna som arbetar på förskolan säger sig ge barnen utrymme till att vara delaktiga och få inflytande i förskolans verksamhet. Respondenterna beskriver olika metoder för att få barnen delaktiga då samtliga använder sig av dokumentation och aktivitetsbilder i syftet att stärka barnen delaktighet. Vid dokumentation använder respondenterna sig av bland annat fotografier, teckningar och bildspel. Aktivitetsbilderna används för att ge barnen möjlighet att välja aktivitet. Ett annat område som personalen ser innefattar barns inflytande är den fria leken. Resultatet visar att barnens ålder har betydelse för i vilken omfattning materialet görs tillgängligt för dem, då respondenterna tar upp att material som de mindre barnen lätt kan skada sig på inte är tillgängligt i deras höjd.

5. Resultatanalys och diskussion

5.1 Metoddiskussion

Nackdelen med enkät var att det föll bort ett stort antal deltagare då bortfallet blev 56 % om vi hade lämnat enkäter till fler förskolor så kunde det bidra till fler deltagare. Stukát (2005) skriver att det är vanligt med bortfall i undersökningar samt att det är svårt att avgöra hur stort bortfallet kan vara för att inte resultatet ska påverkas negativt. Att fler respondenter hade deltagit i undersökningen kunde bidra till ett annat resultat men vi hoppas att bortfallet inte påverkade vårt resultat för mycket då personalen ska arbeta utifrån Lpfö 98 (Utbildningsdepartementet, 2010) där det står att barn har rätt till ett reellt inflytande i verksamheten.

En anledning till det låga deltagandet kan vara att enkäterna lämnades i personalrummet där personalen ofta går för att vila och ett deltagande kan ha uppfattas som arbete. En annan anledning kan vara att många av respondenterna inte kände att de ville delta av olika anledningar som stress, tidsbrist eller brist på personal. Stukát (2005) tar även upp att folk inte vill vara med i undersökningar på grund av dåliga erfarenheter eller ointresse för att delta i enkätstudier. Respondenterna hade fyra veckor på sig att besvara enkäten under denna period kontaktade vi förskolepersonalen för att försöka uppmuntra dem till att delta.

Undersökningen vände sig till alla som arbetar med barn i förskolan. Ingen av respondenterna som fyllde i enkäten var vikarie och det kan bero på att de inte var engagerade eller att de var osäkra på om de tillhörde målgruppen. Några respondenter skrev i enkäten att vissa frågor var för svåra för att förstå men det framkom inte vad som bidrog till detta. Valet av frågorna ansåg vi vara nödvändiga för att uppnå syftet med vår undersökning om barns delaktighet och inflytande. Vi kunde formulerat frågorna annorlunda och kanske fler respondenter skulle deltagit i enkät undersökningen det är något som vi får tänka på i vårt framtida yrke.

Vid en intervju hade respondenterna fått en möjlighet att ställa frågor kring de frågor som vi ställde för att förstå dem bättre. I missivbrevet framkom det dock att respondenterna kunde kontakta oss vid eventuella frågor men den möjligheten utnyttjades inte av någon. Det finns för- och nackdelar med alla metoder (Stukát) och en nackdel med vårt metodval är att vardagspraktiken inte synliggörs i vårt resultat utan endast respondenternas tankar kring den.

5.2 Analys och diskussion

I vår studie om barns delaktighet och inflytande i förskolan utifrån förskolepersonalens synvinkel så upplever vi att förskolepersonalen på förskolan arbetar för att göra barnen delaktiga och ge dem inflytande. I Skolverkets (2010) sammanfattning står det att förskolan har ett uppdrag att förankra grundläggande demokratiska värderingar samt ta hänsyn till barns rätt till inflytande och delaktighet. Det framkommer av enkäterna att flera respondenter ser sig vara intresserade av barns intressen samt betraktas sig som lyhörda för barnens tankar och åsikter. Vi tycker det är viktigt att förskolepersonal arbetar aktivt med att involvera barnen i förskolans verksamhet då det hör till förskolans uppdrag Lpfö 98, (Utbildningsdepartementet, 2010). Genom att personalen lyssnar på barnens tankar och åsikter så får barnen möjlighet att vara aktiva och därmed också delaktiga i verksamheten. Arnér (2006) skriver att barnens behov och intressen ska vara en grund i förskolans verksamhet där barns uttryck ska vara en del i förskolans utformning men även för den pedagogiska verksamhetens planering. En annan

aspekt som vi vill lyfta är att vissa av respondenterna anser att de utformar aktiviteter utifrån barnens intressen och erfarenheter vid planeringen av förskolans verksamhet. Att utforma aktiviteterna utifrån barnens intressen tycker vi är viktigt för att barnen ska känna sig delaktiga i förskolan. Även Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2007) skriver att barn måste kunna leva i en demokratisk verksamhet där barnen är delaktiga och respekteras som individer som har rättigheter där barnens intressen genomsyrar verksamheten.

Respondenterna skriver att de anser att de låter barnen välja aktiviteter med hjälp av aktivitetskort men det framkommer inte om själva aktivitetskorten utgår utifrån barnens intressen. Det kan vara så att personalen bestämmer vad för aktivitet barnen får välja mellan men inte utifrån barnens intressen utan det som de vill att barnen ska göra. Arnér (2006) skriver att det inte är ovanligt att läraren utgår utifrån sina egna perspektiv och planerar aktiviteterna i förskolan ovanför barnets huvud och att läraren sällan knyter an det planerade området till barnens tidigare erfarenheter. Denna problematik har även Olofsson (2010) identifierat och menar att lärarna begränsar barnens val av aktivitet så hämmas barnens valfrihet och deras frihet att välja. Sandberg (2009) skriver att det är viktigt att läraren inte kontrollerar barnen för mycket utan är lyhörd och låter de ta egna initiativ där barnens intressen och erfarenhet kommer till användning och detta gör dem delaktiga i verksamheten. Vi ser att det kan finnas flera anledningar till att personalen presenterar förbestämda aktiviteter. En anledning kan vara tids- och personalbrist och en annan kan vara att de av olika skäl inte har identifierat barns intressen och erfarenheter.

Respondenterna lyfter fram att de anser att barnen får vara delaktiga under hela dagen på förskolan men inom vissa ramar. Deras skattningar visar att de inte låter barnen bestämma om situationer som berör barns välbefinnande som måltider, sovtider och vad det gäller barnens säkerhet. Johannesen och Sandvik (2009) framför att barns rättighet till inflytande och delaktighet i förskolans vardag inte handlar om att barnen ska få bestämma om allt. Utan att det handlar om att alla på förskolan ska vara en del av en gemenskap där alla ska visa respekt och inkluderas oavsett åsikter och uppfattningar. Här tycker vi det är viktigt att personalen intar ett barnperspektiv där de utgår från barns behov och skapar en miljö som gynnar barnens lärande och utveckling. I ramarna som förskolepersonal sätter upp är det viktigt, enligt oss, att det finns utrymme för barnen att i så stor mån som möjligt göra dem delaktiga och låta dem få inflytande i verksamheten.

Flera respondenter skriver att de använder sig av reflektion och utvärderar aktiviteterna på förskolan tillsammans med barnen. Här framkom det att barnens ålder har betydelse för om förskolepersonal reflekterar och utvärderar med barnen eller inte. Respondenterna som inte reflekterar och utvärderar med barnen uttryckte i enkäten att de anser att barnen är för små. Enligt oss så behöver inte barnens ålder vara ett problem för ett deltagande kring reflektion och utvärdering. Här kan personalen istället få barnen delaktiga genom att personalen leder samtalen och låter barnet vara med och lyssna för på detta sätt ser vi att barnet kan få en förståelse och blir delaktig genom att förskolepersonal sätter ord på händelsen. Här tar vi stöd av Öhman (2006) som skriver om vikten av att läraren reflektera med barnen. Genom reflekterande samtal fördjupas och förändras lärarens förståelse för barnens kunskaper och läraren kan därmed inta barns perspektiv. Vi tycker det är viktigt att personalen kommunicerar kontinuerligt med barnen för att de ska få möjlighet till inflytande. Genom kommunikation får förskolepersonal ta del av barnens intressen

och de får känna att deras åsikter räknas. I enkäten uttryckte en förskolepersonal att det är viktigt att alla barnen blir hörda och att deras viljor kommer fram i gruppen. Detta kopplar vi till Lpfö 98 (Utbildningsdepartementet, 2010) där det står att förskolan ska utforma verksamheten ur ett demokratiskt synsätt. Enligt oss så lär personalen barnen de demokratiska grunderna genom att låta alla barnen bli hörda och att deras åsikter kommer fram i gruppen.

Det vi har sett i enkätstudien är att barnens ålder avgör i vilken omfattning förskolepersonal låter materialet ligga framme och vara tillgängligt för barnen. Flera respondenter anser att saxar, målarfärg eller lim kan vara skadliga för barnen då de är för små och kan skada sig. Här tycker vi att barnets inflytande hämmas då de inte får tillgång till materialet när de vill. Vi kan hålla med att det kan vara skadligt för barnen om saxar ligger framme men det är ändå viktigt att barn ges möjlighet att använda sig av olika material om de vill det. Vi tror att det finns en risk att de små barnen aldrig får möjligheten att prova olika material då det inte är tillgängligt i deras höjd och det kan bero på att personalen inte har tid för att sitta med barnen. Barnens tillgång till olika material lyfts även i Lpfö 98, (Utbildningsdepartementet, 2010) då det står att det är viktigt att barn får ta del av olika material i förskolans verksamhet för deras utveckling och lärande.

Respondenterna anser att de använder sig av dokumentation för att stärka barns delaktighet i förskolans verksamhet. Några lyfter upp att de dokumenterar barnen genom att fotografera dem i verksamheten för att sedan gå tillbaka och reflektera om dokumentationen. Dimenäs (2010) skriver att genom att läraren dokumenterar barnets lärande så hjälper läraren barnet att minnas och reflektera över det som de har lärt sig. Även i Lpfö 98, (Utbildningsdepartementet, 2010) står det att barn ska ges rätt till att reflektera för att kunna uttrycka sina egna uppfattningar. Detta tycker vi är väldigt bra då personalen gör barnen delaktiga då de själva får sitta med och berätta vad de har gjort i dokumentationen. Det är även viktigt att barnen ges möjlighet att dokumentera själva och diskutera tillsammans med andra barn. Genom att barnen delar med sig av sin dokumentation med andra så bidra till ett samlärande och en demokratisk process. I Lpfö 98 står det att förskolan ska utforma en demokratisk arbetsform som barnen aktivt kan delta i.

I enkäterna nämner några av respondenterna att de använder sig av bildspel samt teckningar som hjälp vid dokumentation. Det framkommer inte om personalen som använder sig av bildspel och teckningar utgör ett underlag för gemensam reflektion. En svaghet med dokumentation kan vara att förskolepersonalen inte inkluderar barnen när dokumentationen görs som exempelvis väljer ut bilder på barnen eller att barnen är med och väljer teckningarna som ska sättas upp på väggen. Detta kan bidra till att barnen inte blir delaktiga i förskolans verksamhet då det är personalen som bestämmer vad som kommer att dokumenteras.

Majoriteten av respondenterna som deltog i enkätstudien lyfter fram vikten av att inta barns perspektiv. De anser att det är viktigt att barnen får känna sig sedda, hörda och lyssnade på. Det är viktigt att personalen intar barns perspektiv för att de ska känna att de får inflytande och blir delaktiga i verksamheten genom att de lyssnar och ser barnens behov. Öhman (2006) anser att det är viktigt att läraren intar ett barns perspektiv för att kunna tolka, lyssna och se barnets behov. Det framkommer inte varför några av personalen inte intog barns perspektiv. Barnets ålder kan vara en orsak till att personalen inte intar ett barns perspektiv då barnen är för små för att

uttrycka sig verbalt. Trots barnets ålder så tycker vi att barnen är kompetenta till att visa vad de vill genom sitt kroppsspråk där personalen kan ställa frågor till barnet som de kan svara med hjälp av kroppsspråket. Det tar vi stöd av Öhman (2006) som anser att läraren behöver ha en viss kunskap om barns lärande och utveckling för att kunna utforma verksamheten utifrån barnets behov. Genom att personalen lyssnar och utgår från barnets behov så tror vi det bidrar till att barnen ges möjlighet att känna sig delaktig i förskolan. Vi anser att det är viktigt att möta barnen i den miljö barnen befinner sig i och genom samtal, reflektion och dokumentation få barnen delaktiga. Genom att låta barnen vara delaktiga i verksamheten så bidrar det till att de får mer inflytande.

5.3 Nya forskningsfrågor

Under arbetet har vi kommit fram till att det skulle vara intressant att observera personalen för att få en egen uppfattning hur de arbetar för att få barnen delaktiga samt i vilken omfattning barnen får inflytande i verksamheten. Även att undersöka en annan grupp av deltagare som exempelvis barn skulle vara intressant för att se om barnen förstår innebörden av delaktighet och inflytande.

5.4 Slutsats

Under studien har vi kommit fram till att respondenterna i förskolan anser att de arbetar med att få barnen delaktiga i verksamheten samt att de uppfattar att de ger barn inflytande över sin vardag men det sker på olika sätt och inom olika områden. Leken får barnen inflytande över då de får bestämma vad och vem de vill leka med. Yngre barn ges mindre inflytande än äldre barn då ett utvecklat språk ibland ses som en förutsättning för inflytande samt rutinerna som mat och vila.

5.5 Pedagogisk relevans

Förskolan ska utgå från barnens intressen och erfarenheter därför är det viktigt att personalen i förskolan låter barnen vara delaktiga och ger dem inflytande i verksamheten. Vi tar stöd av Lpfö98 (Utbildningsdepartementet, 2010) där det uttryckligen står att barns intresse ska prägla förskolans verksamhet då barnen ska ha inflytande. Barnen ska även vara delaktiga för att verksamheten ska vara rolig, intressant och meningsfull.

Referenser

Arnér, E. (2006). *Barns inflytande i förskolan- Problem eller möjlighet för de vuxna?* Örebro universitet.

Backman, J. (2006). *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur.

Denscombe, M. (2011). *Forskningshandboken- för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.

Dimenäs, J. (2010). *Lära till lärare Att utveckla läraryrket- vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber.

Ekelund, G. (2011). *Jakten på demokrati i förskolan*. Malmö: Sveriges Utbildningsradio.

Halldén, G. (2003). *Barnperspektiv som ideologiskt eller metodologiskt begrepp*. Linköpings universitet.

Johansson, E. & Pramling Samuelsson, I. (2003). *Förskolan- barns första skola!*. Lund: Studentlitteratur.

Nina, J. (2009). *Små barns delaktighet och inflytande: några perspektiv*. Stockholm: Liber.

Olofsson, B. (2010). *Meningsfull samling i förskolan*. Söderköping: Lärarförbundets förlag.

Pramling Samuelsson, I. & Asplund Carlsson, M. (2007). *Det lekande lärande barnet i en utvecklingspedagogisk teori*. Stockholm: Liber.

Pramling Samuelsson, I. & Sheridan, S. (2003). *Delaktighet som värdering och pedagogik*. Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet.

Sandberg, A. (2008). *Miljöer för lek, lärande och samspel*. Lund: Studentlitteratur.

Sandberg, A. (2009). *Med sikte på förskolan - barn i behov av stöd*. Lund: Studentlitteratur.

Sandberg, A. & Sandström, M. (2012). *Kritiska händelser för lärande i förskolan*. Lund: Studentlitteratur.

Skolverket. (2010). *Demokrati som uppdrag*. Hämtad den 5 april, 2012 från: <http://www.skolverket.se/skolutveckling/vardegrund/demokrati-som-uppdrag>

Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Skollagen (2010:800). Svensk författningssamling.

Tellgren, B. (2004). *Förskolan som mötesplats*. Örebro: Örebro universitet.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. [pdf]. Hämtad den 11 april, 2012 från: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Utbildningsdepartementet. (2010). *Läroplan för förskolan Lpfö98*. Stockholm: Fritzes.

Åberg, A. & Lenz Taguchi, H. (2005). *Lyssnandets pedagogik -etik demokrati pedagogiskt arbete*. Stockholm: Liber.

Öhman, M. (2006). *Den viktiga vardagen vardagsberättelser och värdegrund*. Stockholm: Runa.

Bilagor

Hej!

Vi är två studenter som går sista terminen på lärarutbildningen med inriktning mot tidigare år. Under vår utbildning har vi inriktat oss på lek lärande och utveckling och gör nu vårt examensarbete som är på 15 hp. Tidigare studier tar upp att det är viktigt att barn får möjlighet till inflytande i den dagliga verksamheten på förskolan för att de ska känna sig delaktiga. Därför vill vi med vårt examensarbete undersöka i vilken omfattning lärare ger barn möjlighet att påverka sin vardag i förskolan. Samt hur de arbetar för att barn ska bli delaktiga i verksamheten.

Undersökningen genomförs i fyra förskolor och innefattar ett urval om cirka 40 personer. Vi vill gärna att du fyller i enkäten med tydliga svar där du delar med dig av dina erfarenheter och tankar då lärares praktik sällan synliggörs inom detta område. Enkäterna kommer vara anonyma och det betyder att varken du eller förskolan kommer nämnas vid namn och kommer endast att användas i studiesyfte. När examensarbetet har blivit godkänt så kommer arbetet läggas ut på DIVA <http://mdh.diva-portal.org/smash/search.jsf> där du kan läsa vårt resultat.

Enkäten lämnas i personalrummet i det förslutningsbara kuvertet som bifogats. Vi behöver ditt svar senast den 3 april. Lämna kvar kuvertet i personalrummet där den hämtas av oss. Enkäterna hämtas av oss i slutet av mars. Har ni några funderingar och frågor så kontakta oss gärna. Vi tackar på förhand för din medverkan!

Med vänliga hälsningar
Sandra Jonsson och Ljilja Marinic

Sandra Jonsson

[Redacted contact information for Sandra Jonsson]

Ljilja Marinic

[Redacted contact information for Ljilja Marinic]

Handledare: Tuula Vuorinen
Tel: 021-15 17 86
Mejl: tuula.vuorinen@mdh.se

Enkät om barns inflytande och delaktighet ur lärarnas perspektiv

Undersökningen syftar till att undersöka i vilken omfattning lärarna ger barnen möjlighet att påverka sin vardag i förskolan. Kryssa i det svarsalternativ som passar bäst och skriv ner det som du spontant tänker på. Räcker inte raderna till så fortsätt gärna skriva på baksidan av enkäten.

1. Är du:

Kvinna

Man

2. Födelseår: _____

3. Är du:

Förskollärare

Barnskötare

Vikarie

Annan

Ange vilken _____

4. Ålder på barngruppen som du arbetar med:

1-3

3-5

1-5

5. Hur länge har du arbetat i förskoleverksamheten?

Ange: _____

6. Hur länge har du arbetat på den nuvarande arbetsplatsen?

Ange: _____

7. I vilken utsträckning har ni vikarier?

En gång i veckan

Flera gånger i veckan

Flera gånger i månaden

Flera gånger per termin

Någon enstaka gång per termin

Ingen

8. Hur många barn innefattar barngruppen som du arbetar i?

9. Hur synliggörs ditt förhållningssätt kring barns inflytande och delaktighet i praktiken?

10. Hur arbetar du för att synliggöra barns inflytande och delaktighet i verksamheten?

11. Hur arbetar du för att få barnen delaktiga i förskolan? Ge exempel:

12. Vilka områden anser du att barnen får inflytande under sin tid på förskolan?

13. Vilka områden får barnen inte inflytande över? Ge exempel:

14. Får barnen möjlighet att påverka om de vill delta under sagostunden/vilan?

Mycket stor utsträckning	Stor utsträckning	Liten utsträckning	Inte Alls

15. Får barnen välja om de vill leka inne eller ute?

Mycket stor utsträckning	Stor utsträckning	Liten utsträckning	Inte alls

16. Finns materialen alltid tillgängliga för barnen? Som pennor, målarfärg, papper, sax och lim.

Mycket stor utsträckning	Stor utsträckning	Liten utsträckning	Inte alls

Om inte ange orsak:

17. Uppmuntrar du barnen till att själva bestämma vad de vill göra vid val av aktivitet eller lek?

Mycket stor utsträckning	Stor utsträckning	Liten utsträckning	Inte alls

Om inte ange orsak:

18. Avbryter du barnen i leken för att göra andra planerade aktiviteter?

Mycket stor utsträckning	Stor utsträckning	Liten utsträckning	Inte alls

19. Efter utförd aktivitet reflekterar du över det som har gått bra med aktiviteten och hur du kan utveckla den till nästa gång?

Mycket stor utsträckning	Stor utsträckning	Liten utsträckning	Inte alls

Hur reflekterar du? Ge exempel:

20. Planerar du aktiviteter utifrån barnens intresse och önskemål?

Mycket stor utsträckning	Stor utsträckning	Liten utsträckning	Inte alls

Beskriv:

21. Utvärderar du de genomförda aktiviteterna tillsammans med barnen?

Mycket stor utsträckning	Stor utsträckning	Liten utsträckning	Inte alls

Beskriv:

22. Intar du barns perspektiv för att barnen ska känna sig delaktiga och få inflytande i förskolans verksamhet?

Mycket stor utsträckning	Stor utsträckning	Liten utsträckning	Inte alls

Beskriv:

Tack för din medverkan!